

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Форма проекту фундаментального дослідження

Секція: Філософія, історія та політологія

Назва проекту: **Комплексне дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя III тис. до н.е.–XV ст. (пам'яткоохоронний аспект).**

№ 0118U003394

Назва напрямку секції (згідно із паспортом секції обирається до 2-х напрямів): фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави.

Організація-виконавець: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Адреса: 54030 Україна, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24

АВТОРИ ПРОЕКТУ:

Керівник проекту: Рижева Надія Олександрівна

Науковий ступінь: доктор історичних наук вчене звання: професор

Місце основної роботи: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Посада: завідувач кафедри історії та археології

Тел.: Робоч. тел., факс: 0512 37-88-38, 37-88-44 дом. тел.: 095 747 75 07

E-mail: ryzheva.nadiya@gmail.com

Горбенко Кирил Володимирович – старший викладач кафедри історії та археології, керівник лабораторії археології та етнології

Господаренко Оксана Валеріївна – к.і.н., доцент, доцент кафедри історії та археології

Кузовков Володимир Володимирович – к.і.н., доцент кафедри історії та археології

Смирнов Олександр Ігорович – старший викладач кафедри історії та археології

Смирнов Леонід Ігорович – фахівець лабораторії археології та етнології

Козленко Роман Олександрович – фахівець лабораторії археології та етнології

Відповідальний виконавець проекту (П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада):

Господаренко Оксана Валеріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та археології

Тел.: 067 517 0997 E-mail: kseniagospodarenko@gmail.com

Проект розглянуто й погоджено рішенням наукової (вченої, науково-технічної) ради (назва вищого навчального закладу/наукової установи) від «_____» _____ 2017 р.,
протокол № _____ .

Керівник проекту

Керівник (назва організації)

ПІБ: _____

Підпис: _____

Підпис: _____

«_____» _____ 2017 р.

«_____» _____ 2017 р.

М.П.

ПРОЕКТ
фундаментального дослідження, що виконуватиметься за рахунок видатків
загального фонду державного бюджету

Назва проекту: Комплексне дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя III тис. до н.е. – XV ст. (пам'яткоохоронний аспект).

№ 0118U003394

Пропоновані терміни виконання проекту з 01.01.2018 по 31.12.2020

Орієнтовний обсяг фінансування проекту: 900 000 тис. грн.

1. АНОТАЦІЯ

Територія Нижнього Побужжя багата на археологічні пам'ятки, які залишило давнє населення Півдня України (кургани, могильники, поселення, городища, римські військові табори, тощо).

Ступінь дослідження та стан їхньої збереженості різний: частину пам'яток розкопано впродовж XIX–XX ст., частина руйнується внаслідок впливу техногенних та природніх факторів, багато пам'яток ще не виявлено, не описано та не зафіксовано на мапах. Передбачається на основі комплексного системного аналізу писемних джерел, археологічного, антропологічного матеріалів дослідити основні стародавні пам'ятки Нижнього Побужжя. Прослідкувати на основі джерел процес заселення Нижнього Побужжя, формування давніх етнічних спільнот, розвиток демографічних процесів та значення культурних надбань населення регіону в контексті культурно-історичного розвитку давнього та середньовічного населення Південно-Східної Європи.

Планується продовження археологічних досліджень на вже відомих археологічних пам'ятках регіону, відкриття та фіксація нових об'єктів, збір писемних свідчень, аналіз етнокультурних особливостей населення регіону з метою накопичення додаткових джерел, розробка заходів щодо збереження культурно-історичної спадщини України, проведення паспортизації найбільш значних археологічних об'єктів.

2. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Проблема, на вирішення якої спрямовано проект.

На початку ХХІ ст. актуальною проблемою історії, археології та краєзнавства залишається необхідність проведення комплексного дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя епохи бронзи, античності та середньовіччя, що з часом руйнуються та зникають. Сучасні технології дозволяють провести їх більш детальне наукове дослідження та зберегти спільну культурно-історичну спадщину для майбутніх поколінь.

У ході проведення дослідження передбачається комплексне вивчення вже відомих та виявлення нових стародавніх пам'яток Нижнього Побужжя, їх картографування, рятування шляхом розкопок та реєстрація відкритих пам'яток, ідентифікація матеріальної культури, реконструкція історико-культурного розвитку давнього населення регіону в контексті історичних процесів в Південно-Східній Європі.

2.2. Об'єкт дослідження.

Археологічні пам'ятки Нижнього Побужжя III тис. до н.е.–XV ст.

2.3. Предмет дослідження.

Матеріальна культура стародавнього населення регіону, розташування пам'яток Нижнього Побужжя та стан їх збереженості.

3. СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМУ

3.1. Аналіз результатів, отриманих авторами проекту за напрямом, проблемою, тематикою, об'єктом та предметом дослідження; у чому саме полягає внесок згадуваних вчених і чому їх напрацювання потребують продовження, доповнення, вдосконалення.

Упродовж останніх років авторами проекту проводяться фундаментальні археологічні дослідження на території Нижнього Побужжя (розкопки курганів, поселень та городищ

бронзового віку, античних поселень та могильників, військового табору римського часу, поселень середньовічної доби тощо). У результаті досліджень отримано значну кількість інформації щодо культурно-історичного розвитку давнього населення регіону, поповнено державні музейні фонди та колекції стародавніми артефактами, організовано та проведено ряд наукових міжнародних заходів, зокрема щорічні конференції «Аркасівські читання» та «Ольвійський форум», участь у яких прийняли провідні дослідники з України та закордону (Польща, Молдова, Білорусь, Румунія, Чехія, Німеччина, Франція, США тощо).

За підсумками досліджень автори проекту підготували наукові звіти до Інституту археології НАН України, активно приймали участь у конференціях, наукових конгресах, семінарах, вебінарах, круглих столах, ставали одноосібними авторами, а також членами авторських колективів наукових монографій, авторами статей та навчально-методичної літератури, які значно розширили та доповнили знання про давню історію регіону.

Окрім цього, в останні роки отримано багато нових археологічних, етнологічних та історичних джерел, аналіз яких в запропонованому напрямку не проведено. Нарешті недостатньо систематизовані археологічні джерела, не розроблена методологічна і методична база їх аналізу, значна частка нових матеріалів потребує доопрацювання і має досліджуватись за археологічними колекціями.

В контексті достатнього рівня вивченості вказаних пам'яток, недостатнім є пам'яткоохоронний аспект (складання детальних планів об'єктів, їх паспортизація, з подальшою консервацією).

3.2. Аналіз результатів, отриманих іншими вітчизняними та закордонними вченими (аналогічно наведеному у п.3.1); окремо проаналізувати напрацювання цих учених за останні 5 років із посиланням на конкретні публікації.

Процес культурогенезу давнього населення Нижнього Побужжя як цілісна проблема в історичній науці поки що не досліджувався. Мимохідь він був розглянутий в “Давній історії України” – К.: Наук. Думка, 1997. – Т.1. Існують окремі дослідження археологічних пам'яток з усіх етапів: палеоліт, неоліт-єнеоліт, епоха бронзи, залізний вік, доба середньовіччя. Однак, у порівнянні із іншими регіонами (Закарпаття, Галичина та інші), узагальнююча робота відсутня. Окрім цього, комплексного фундаментального дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя доби бронзи, античності та середньовіччя не існує. Практично всі відомі археологічні об'єкти впродовж останніх століть піддавалися антропогенному, природньому та техногенному впливам, що поступово знищувало їх. Сьогодні, з плином часу, стан пам'яток об'єктивно погіршився. Крім традиційних природніх та господарських факторів, здавна й до сьогодні більшість археологічних об'єктів грабуються шукачами скарбів заради наживи, що знищує суттєву частину національної культурно-історичної спадщини всього українського народу. Сьогодні склалася загрозлива ситуація, коли без повного дослідження в зазначеному регіоні стародавніх пам'яток, вони будуть повністю знищені та втрачені як об'єкти науки і національної культурно-історичної спадщини. Так, співставлення топографічних планів пам'яток регіону, складених у середині ХХ ст., та спостережень сьогодення показує, що деякі археологічні об'єкти, зокрема ґрунтові могильники, кургани, поселення втратили майже третину своєї площі та вкриті грабіжницькими шурфами. При цьому, повного переліку та реєстру археологічних об'єктів, з врахування сучасної методики, поки що не створено.

3.3. Перелік основних публікацій (не більше 10-ти) закордонних і вітчизняних вчених (окрім публікацій авторів, що наведені у доробку), що містять аналогі та прототипи, є основою для проекту.

Таблиця 1

№	Повні дані про статті
1	С.Д. Крыжицкий, С.Б. Буйских, В.М. Отрешко. Античные поселения Нижнего Побужья (археологическая карта). – Киев, 1990.
2	Давня історія України в трьох томах. / П. П. Толочко (голова), С. Д. Крижицький та ін. – К.: Наукова думка, 1997.
3	Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.С. Античні держави античного Причорномор'я. - К., 1998.

4	Добролюбський А.О., Смирнов І.О. Кочовики південно-західної України в X – XVII століттях. – К.; Миколаїв: Іліон, 2011. – 172 с.);
5	Горбенко К.В., Гребенников В.Б. Поселения, грунтовые могильники и клады эпохи бронзы на территории Николаевской области (археологическая карта). Миколаїв, Видавництво МНУ ім. В.О.Сухомлинського, 2010. – 168 с.
6	Гребенников Ю.С. Киммерийцы и скифы Степного Побужья (IX – III вв. до н.э.). – Николаев, 2008. – 192 с.
7	Симоненко О.В. Римский импорт у сарматов Северного Причерноморья Монография. СПб: Филологический факультет СПбГУ; Нестор-История, 2011. 272 с. Ил.
8	Vitalie Barca, Oleksandr Symonenko. Horsemen of the steppes. The sarmatians in the North Pontic region. – Cluj-Napoca: Mega, 2009.
9	Magda Pieniążek “Architektur in der Steppe. Spätbronzezeitliche Siedlungen im nordpontischen Raum”. – GmbH, Bonn, 2012
10	Ad fines Imperii Romani. Institute of Archaeology, University of Warsaw, Krakowskie Przedmiescie 26/28, 00-927 Warszawa- 2015.

4. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ

4.1. Ідеї та робочі гіпотези проекту.

Перші дослідження теми проведено іноземними мандрівниками та спеціалістами різного наукового профілю. Однак уже наприкінці XIX ст. яскраво проявляються суттєві відмінності між цілями та задачами, що ставили перед собою вітчизняні та іноземні фахівці при вивченні степового Побужжя. Така ситуація значною мірою була пов'язана зі стратегічним і господарським значенням Нижнього Побужжя. Формування етнічного складу населення степової України в наш час набуло, крім того, громадського забарвлення.

Популяризація давньої історії та археології сприяла зростанню самосвідомості і патріотизму у місцевого населення, бажанню краще знати свій рідний край.

Цією основною ідеєю керуються автори проекту при з'ясуванні етапів формування населення в регіоні, визначенні співвідношення автохтонних і міграційних напрямків в цьому процесі, долі раннього населення Нижнього Побужжя в наступні періоди. Важливим моментом є те, що давнє населення Степової України значно вплинуло на формування етнічного складу сучасної України.

Продовження археологічних досліджень на стародавніх об'єктах – поселені доби бронзи Розанівка I, Матвіївка I і II, городищі пізньої бронзи “Дикий Сад”, низці курганів та могильниках III – I тис. до н.е., античних поселеннях на о. Березань та Вікторівка I, військових таборів римського періоду, середньовічних поселень (Дніпровське II) та інших з метою отримання додаткових джерел, оцінки їх сучасного стану збереженості, закономірності їх розташування та площі, типів поховальних споруд, розробки сучасної хронології та складання сучасних топографічних планів. Значної уваги потребує і розробка комплексних методів для консервації та збереження цих пам'яток.

4.2. Мета і завдання, на вирішення яких спрямовано проект.

Метою проекту є дослідження стародавніх археологічних пам'яток Нижнього Побужжя між Тілігульським лиманом та гирлом Дніпра (Березанський, Очаківський, Миколаївський, Вітовський райони Миколаївської області, Белозірський район Херсонської області), встановлення часу їх виникнення, системи розташування, особливостей матеріальної культури та етнічної приналежності населення.

Польові дослідження спрямовані на оцінку стану збереженості курганів, поселень, городищ, військових таборів та могильників нижньої течії р. Південний Буг, особливо тих археологічних об'єктів яким загрожує знищення через антропогенну та техногенну діяльність, а також вітрову та хвильову ерозії (дефляція та абразія).

Для досягнення мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- систематизувати та здійснити ґрунтовний історіографічний аналіз праць, присвячених досліджуваній проблемі, визначивши місце та характерні риси, властиві історіографії з теми;
- проаналізувати теоретичні засади вітчизняних та іноземних дослідників, які вивчають

давню історію регіону;

- простежити, як продукується феномен археологічних пам'яток в межах регіональної історії Нижнього Побужжя в написаних “історико-національних метриках українського народу” спеціалістами-фахівцями;

- провести польові дослідження пам'яток (розвідку з інструментальною зйомкою та шурфуванням);

- скласти детальний перелік археологічних пам'яток епохи бронзи, античності та середньовіччя (з GPS координатами) в зоні досліджень та оцінити їх технічний стан;

- вивчити наявний археологічний матеріал з метою розробки детальної хронології пам'яток;

- провести палеоботанічні, палеозоологічні, палеогеографічні дослідження;

- з'ясувати роль і місце кожного складника, визначивши характер і чинники розриву між рівнем історичного та археологічного знання через реконструкцію історичних процесів в регіоні та визначення соціокультурних контактів з етнічними спільнотами Центральної та Східної Європи;

- скласти плани археологічних пам'яток за даними їхнього сучасного стану;

- розробити комплекс заходів щодо збереження археологічних пам'яток;

- скласти паспорти найбільш знакових археологічних об'єктів;

- розробити туристичні маршрути;

- оприлюднити результати проекту у вітчизняних та закордонних наукових виданнях.

4.3. Обґрунтування актуальності та/або доцільності виконання завдань, виходячи із:

стану досліджень проблематики за напрямом проекту; ідей та робочих гіпотез проекту.

Фундаментальне значення роботи полягає у залученні додаткових даних для вивчення маловідомих історико-культурних феноменів давнього населення степової частини України. З іншого боку, стабільна загроза швидкої втрати пам'яток змушує поставитися до проблеми їх всебічного наукового вивчення ґрунтовно та комплексно.

До роботи над проектом будуть залучені результати та доробки суміжних з археологією наукових дисциплін: палінології, палеоботаніки, палеозоології та палеогеографії. Дослідження практично всіх цих та багатьох інших археологічних пам'яток проводили або зараз ведуть автори проекту.

Теоретичне значення проекту полягає у виявленні та вивченні нових та систематизації і узагальненні відомих даних про археологічні пам'ятки нижньої течії Південного Бугу, осмисленні в руслі сучасних тенденцій розвитку світової та вітчизняної історичної та археологічної науки.

Прикладне значення полягає у здобутті нових даних про сучасний стан стародавніх пам'яток степової зони нижньої течії р. Південний Буг та розробці комплексу заходів по їхньому вивченню та максимальному збереженню.

Поповнення музейного фонду України новими артефактами.

Створення туристичних маршрутів, програм для археологічного та зеленого туризму.

5. ПІДХІД, МЕТОДИ, ЗАСОБИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ПРОЕКТОМ

5.1. Визначення підходу щодо проведення досліджень, обґрунтування його новизни.

Детальне картографування та дослідження стану археологічних пам'яток степової зони нижньої течії р. Південний Буг, виділення тих, яким загрожує знищення в наслідок природного та техногенного впливів.

Вивчення матеріальної культури дозволить отримати нові дані для реконструкції історії та культури давніх племен та народів регіону.

5.2. Нові або оновлені методи та засоби, методика та методологія досліджень, що створюватимуться авторами у ході виконання проекту.

Для досягнення мети проекту застосовані загальнонаукові підходи: плюралістичний, принцип історизму, принцип наукової об'єктивності. Специфічним підходом до вирішення завдань проекту є екологічний: головна увага має приділятися давньому та сучасному стану

археологічних пам'яток з огляду на постійну небезпеку їхнього руйнування через природний та людський фактори, що найближчим часом приведе до втрати даних об'єктів.

Для пояснення, оцінки, порівняння археологічних та історичних джерел з метою їх аналізу, залучені загальнонаукові методи пізнання: дедуктивний та індуктивний, історичний та логічний, класифікації та аналогії, аналізу та синтезу.

Виходячи з поставлених завдань, доцільними для використання є спеціальні історичні методи: історико-генетичний, порівняльно-історичний, проблемно-хронологічний та метод періодизації. При розробці теми чи не основне місце займають археологічні методи: картографічний, геодезична зйомка, археологічна розвідка, збори підйомного матеріалу, шурфування, датування (стратиграфічне, типологічне, серіація тощо).

5.3. Особливості структури та складових проведення досліджень.

Структурно дослідження складається з наступних елементів:

- Збір матеріалів в бібліотеках, архіві та фондах Інституту археології НАН України (аналіз писемних та матеріальних джерел);
- Польові археологічні дослідження в межах території Нижнього Побужжя (археологічна розвідка з шурфуванням);
- Археологічні розкопки стародавніх пам'яток на території Нижнього Побужжя (отримання нових артефактів);
- Лабораторні дослідження (реставрація стародавніх артефактів, складання карто-схем та переліку об'єктів культурно-історичної спадщини Нижнього Побужжя);
- Проведення аналізів археологічних матеріалів (палеоботанічний, палеозоологічний, антропологічний тощо);
- Розробка заходів щодо збереження археологічних пам'яток (консервація найбільш значимих археологічних об'єктів).
- Складання паспортів археологічних пам'яток Нижнього Побужжя;
- Розробка туристичних маршрутів стародавніми пам'ятками регіону (логістика та детальний план екскурсій);
- Написання та підготовка до друку колективної монографії «Давня історія населення Нижнього Побужжя».

6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ ТА ЇХ НАУКОВА НОВИЗНА

6.1. Докладно представити очікувані результати – попередні описи теорій, концепцій, закономірностей, моделей, інших положень, що створюватимуться, змінюватимуться та/або доповнюватимуться авторами.

Основними науковими результатами проекту стане ступінь збереженості та експозиційної привабливості стародавніх пам'яток степової зони нижньої течії р. Південний Буг: перелік та топографічні плани розташування курганів, могильників, поселень, військових таборів тощо, детальні інструментальні плани найбільш знакових пам'яток, оновлення даних про розміри та планування археологічних пам'яток, уточнення площі розповсюдження культурних шарів та хронології пам'яток на основі даних шурфування та підйомного матеріалу, поповнення державного музейного фонду колекціями стародавніх артефактів, розробка заходів щодо збереження та можливості музеєфікації археологічних об'єктів за допомогою сучасних методів консервації (патент SU 1836308 A3 – композиція для консервації давніх споруд з каміння).

6.2. Визначити, які з очікуваних результатів можуть бути науково-обґрунтованими та доведеними, спиратимуться на закономірності (і які саме) природи, а які – корисними методичними і технічними напрацюваннями на основі практичного досвіду.

В результаті виконання проекту буде визначено теоретико-методологічні, науково-практичні та регіональні особливості процесу культурогенезу давнього населення Нижнього Побужжя, накопичені нові джерела для вивчення давньої історії Південної України, що будуть широко використані при підготовці фахівців з історії, етнології та краєзнавства.

Окрім цього, результатом виконання проекту стане повний перелік та топографічні плани археологічних пам'яток Нижнього Побужжя (основа для складання туристичних

маршрутів); паспортизація об'єктів культурно-історичної спадщини регіону (необхідна умова для їх захисту та збереження).

У підсумку роботи планується підготувати до друку колективну монографію “Давня історія населення Нижнього Побужжя”, яка буде використана як навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів, а також навчальних закладів всіх рівнів акредитації з історичної та краєзнавчої тематики. Цьому сприятиме розробка комп'ютерних тестових завдань, які будуть додані до монографії та створення підручника (друкованого та електронного).

6.3. Довести наукову новизну наведених положень на основі їх змістовного порівняння із існуючими аналогами у світовій науці на основі посилань на конкретні публікації (наведені у Таблиці 1), довести переваги результатів, які будуть отримані, над існуючими.

В результаті виконання проекту передбачено визначення території поширення пам'яток епохи бронзи, античності та середньовіччя степової зони нижньої течії Південного Бугу, стан збереженості археологічних пам'яток та розробка заходів з їхнього подальшого використання та збереження. Поповнення джерельної бази вивчення матеріальної культури давнього населення регіону. Отримання нових даних для реконструкції давньої історії Південної України, що будуть використані при підготовці фахівців з історії, археології, етнології та краєзнавства. Підсумком дослідження стане реєстр археологічних пам'яток степової зони нижньої течії Південного Бугу; топографія поселень, городищ, курганів та могильників; планування та архітектура городищ; хронологія пам'яток за матеріалами могильників; реконструкція історії та культури давнього населення Нижнього Побужжя.

Головне – розробка комплексу довготривалих заходів щодо збереження археологічних пам'яток доби бронзи, античності та середньовіччя, складання паспортів на об'єкти культурно-історичної спадщини, поповнення державного музейного фонду, підготовка найбільш знакових об'єктів до консервації та музеєфікації.

7. ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ ТА СУПІЛЬСТВА

7.1. Обґрунтувати цінність очікуваних результатів для потреб розвитку країни та загальнолюдської спільноти.

Збереження культурно-історичної спадщини України, поповнення державного музейного фонду, нові музейні експозиції, що висвітлюють культурно-історичний розвиток країни у стародавні часи, висвітлення маловідомих сторінок давньої історії Південної України у взаємозв'язку з загальноєвропейськими процесами, формування нових ціннісних орієнтирів в молоді та формування гордості усвідомлення «я – звідси, і ця місцевість – моє минуле, і воно – величне». Розвиток туристичної галузі України та залучення інвестицій.

7.2. Для прикладних досліджень довести, що задля одержання наведених наукових результатів варто витратити відповідні кошти державного бюджету, тобто, що економічний, соціальний або інший ефект від використання результатів проекту перевищить витрати.

7.3. Обґрунтувати цінність очікуваних результатів для світової та вітчизняної науки.

Накопичення нових писемних та археологічних джерел. Створення повного переліку та топографічних планів розташування стародавніх об'єктів Нижнього Побужжя для подальшого аналізу історичних процесів у Південно-Східній Європі, як підґрунтя формування сучасної Європейської цивілізації.

7.4. Довести цінність результатів для підготовки фахівців у системі освіти, зокрема наукових кадрів вищої кваліфікації, навести ППБ та тематику кваліфікаційних робіт магістрантів, аспірантів і докторантів, що будуть брати участь у виконанні проекту з оплатою праці. При цьому, відокремити використання очікуваних результатів за проектом від науково-методичних завдань, що виконуються викладачами у межах їх основної педагогічної діяльності.

В навчальному процесі:

- підготовка нових лекційних курсів та циклів лабораторних робіт;

Ступень бакалавра:

014 середня освіта (історія) – Пізня Римська імперія: актуальні проблеми переходу від античності до середньовіччя.

- використання для вдосконалення лекційних курсів та оновлення циклів лабораторних робіт;

Ступень бакалавра:

014 середня освіта (історія) – Археологія та основи антропології, Історія стародавнього світу, Історія середніх віків, Пізня Римська імперія: актуальні проблеми переходу від античності до середньовіччя.

032 Історія та археологія (історія) – Археологія та основи антропології, Історія стародавнього світу, Історія середніх віків.

Ступень магістра:

032 Історія та археологія (археологія) – Теорія та методологія археології, Археологія доби палеометалів та раннього залізного віку України, Консервація та реконструкція в археології, Історія та культура пізніх скіфів та сарматів, Археологія скіфо-античного періоду, Середньовічна археологія України, Кочовики середньовічної Європи, Хозарські старожитності Східної Європи, Антична археологія Північного Причорномор'я, Історіографія археологічних досліджень.

- виконання магістерських кваліфікаційних робіт;

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові студента	Тематика дипломної роботи	Шифр
1	Петухова Інна Ігорівна	Господарство та побут населення Північно-західного Причорномор'я в епоху розпаду первісного суспільства (за археологічним матеріалом)	032 Історія та археологія. Археологія
2	Прасолов Едуард Святославович	Сабатинівська культура на тернах Степового Побужжя	032 Історія та археологія. Археологія
3	Костюкович Дмитро Олегович	Білоозерська культура Надчорноморського регіону	032 Історія та археологія. Археологія
4	Тітченкова Людмила Сергіївна	Пам'ятки ольвійської хори (IV-III ст. до н.е)	032 Історія та археологія. Археологія

Підготовка кадрів вищої кваліфікації:

- підготовка та захист кандидатських і докторських дисертацій за проблематикою проекту.

Участь студентів у археологічних дослідженнях, обробці накопиченого матеріалу; використання результатів дослідження при підготовці статей, доповідей на конференції, написанні дипломних та магістерських робіт;

Участь аспірантів та докторантів у дослідженнях з прикладної проблеми, обробці накопиченого матеріалу; використання результатів дослідження при підготовці статей, доповідей на конференції, написанні кандидатських та докторських дисертацій.

7.5. Навести запланований перелік розробок, інформаційно-аналітичних матеріалів, рекомендацій, пропозицій тощо, що можуть бути передані для використання поза межами організації-виконавця на підставі укладання договорів, зокрема господарчих і грантових угод, продажу ліцензій тощо.

При проведенні пам'яткоохоронних заходів:

- для аналізу сучасного стану збереженості пам'яток, оновлення топографічних планів городищ на основі інструментальної зйомки, створення відеоряду (фото, відео, 3D моделі);
- вироблення рекомендацій щодо засобів подальшої охорони та рятування пам'яток;
- визначення необхідності надання об'єктам статусу заповідника або іншого охоронного статусу; необхідні рятувні роботи на пам'ятках;
- уточнення та корекція меж охоронних зон;

- складання реєстру земель культурно-історичного призначення, виготовлення паспортів для археологічних пам'яток;
- розробка туристичних маршрутів, створення програм для археологічного та зеленого туризму, тощо.

Висвітлення результатів дослідження у наукових та науково-популярних виданнях державного, регіонального та місцевого рівнів, популяризація знань з археології та давньої історії Північного Причорномор'я через засоби масової інформації (газети та телеканали державного та регіонального рівнів, Інтернет).

Паспорти на об'єкти культурної спадщини регіону для передачі до Міністерства культури з метою укладання охоронних договорів.

Підготовка до друку колективної монографії «Давня історія населення Нижнього Побужжя».

Статті у державних та регіональних наукових виданнях («Археологія», «Український історичний журнал», «ЕМІНАК», «Історичні праці» МНУ ім. В.О. Сухомлинського» тощо);

Матеріали міжнародних конференцій «Аркасівські читання»; «Ольвійський форум» на базі МНУ ім. В.О. Сухомлинського; *Badania archeologiczne w Polsce srodkowowschodniej, zachodniej Bialorusi i Ukrainie*. Instytut Archeologii UMCS w Lublinie, Muzeum Lubelskie w Lublinie. Lublin – Zamek. Polsce.

Отримання відкритих листів та Дозволів на проведення археологічних досліджень в зазначеному регіоні.

8. ФІНАНСОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИТРАТ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ

8.1. Обсяг витрат на заробітну плату (розрахунок фонду оплати праці за кількістю працівників, залучених до виконання (загальний) – 733 536,00 грн.

8.2. Обсяг витрат на матеріали, обладнання та інвентар, орієнтовний розрахунок (загальний) – 84 735,6 грн (лазерний тахеометр, шанцевий інвентар, фотокамера, лазерний сканер, комп'ютер).

8.3. Обсяг витрат на енергоносії, інші комунальні послуги (загальний) – 40 528,40 грн.

8.4. Інші витрати (за видами, із обґрунтуванням їх необхідності (загальний).

Відрядження – 16 200,0 грн.

Друк монографії – 25 000 грн.

8.5. Зведений кошторис проекту (загальний) – 900 000,00 грн.

№	Витрати	Кількість	Сума (грн.)
1	Фонд оплати праці	9 чол.	733 536,00
2	Матеріали, обладнання та інвентар		84 735,6
	лазерний тахеометр	1	
	шанцевий інвентар	50	
	металодетектор	1	
	фотокамера	1	
	лазерний сканер	1	
	комп'ютер	1	
3	Енергоносії, інші комунальні послуги		40 528,40
4	Відрядження	9 чол.	16 200,0
5	Друк монографії		25 000,0
6	Всього		900 000,00

9. НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ АВТОРІВ ПРОЕКТУ

9.1. Зазначити h-індекс та загальну кількість цитувань наукових публікацій керівника проекту згідно БД Scopus або Web of Science Core Collection (WoS) (Google Scholar для соціо-гуманітарних наук) та веб-адресу його відповідного авторського профілю і Author ID

h-індекс – 1 (10)

9.2. Зазначити сумарний h-індекс та загальну кількість цитувань наукових публікацій 5-ти основних авторів проекту (крім керівника) згідно БД Scopus або WoS (Google Scholar для соціо-гуманітарних наук) та веб-адреси їх відповідних авторських профілів і Authors ID.

Сумарний h-індекс в Google Scholar – 8 (100):

Горбенко К.В. – 6;

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=FGfeV6EAAAAAJ&view_op=list_works

Господаренко О.В. – 1; <https://scholar.google.com.ua/citations?user=QZc9YIEAAAAAJ&hl=ru>

Смирнов О.В. – 1; <https://scholar.google.com.ua/citations?user=IqKFQ1gAAAAAJ&hl=ru>

10. НАУКОВИЙ ДОРОБОК ТА ДОСВІД АВТОРІВ ЗА НАПРЯМОМ ПРОЕКТУ

(за попередні 5 років (включно з роком подання запиту)

Упродовж останніх років авторами проекту проведені фундаментальні археологічні дослідження на території Нижнього Побужжя:

Філатовим Д.В. – поселення пізньої бронзи Розанівка-1; Горбенком К.В. – городища фінальної бронзи Дикий Сад; Смирновим О.І., Козленко Р.О., Смирновим Л.І. – науково-рятивні археологічні дослідження стародавніх пам'яток (курганів, могильників, римського військового табору тощо); Господаренко О.В. – середньовічний пам'ятник Дніпровське-2; Кузовковим В.В. здійснено комплексний аналіз візантійських писемних джерел з історії регіону доби середньовіччя.

Рижева Н. О. виступала редактором низки наукових збірників та журналів з проблем історії, археології та охороні пам'яток культурно-історичної спадщини;

Ласінська М. Ю. здійснила комплексне дослідження, в результаті якого проаналізовано та реконструйовано історію вивчення археологічних пам'яток Нижнього Побужжя й визначено її рівень і місце висвітлення у науковій літературі;

10.1. Перелік статей у журналах, що входять до науково-метричних баз даних WoS та/або Scopus з індексом SNIP $\geq 0,4$ (Source Normalized Impact Per Paper) (або для соціо-гуманітарних наук з індексом SNIP > 0).

Таблиця 2

	Повні дані про статті з веб-адресою електронної версії; <u>обрати прізвища авторів</u> , які належать до списку авторів, індекс SNIP видань (Source Normalized Impact Per Paper)	Наукометр. бази даних	Індекс SNIP
	-----	-----	---

Анотації українською мовою статей навести у Додатку 1

10.2. Статті, що входять до науково-метричних баз даних WoS або Scopus, які не ввійшли до п.10.1 (або Index Copernicus для соціо-гуманітарних наук) та патенти України або інших країн на винахід або промисловий зразок

Таблиця 3

№	Повні дані про статті (патенти) з веб-адресою електронної версії; <u>позначити прізвища авторів</u> , які належать до списку авторів
1	Горбенко К.В. Основные аспекты материальной культуры городища Дикий Сад / Кирило Горбенко // «Емінак»: науковий щоквартальник. – 2016. – № 4 (16) (жовтень-грудень). Спецвипуск: Forum Olbicum I. Пам'яті В.В. Крапівіної / Упорядник: Н.О. Гаврилюк, О.І. Смирнов. – Київ-Миколаїв, 2016. – 339 с. – С. 19 – 32.
2	Рижева Н.О., Ласінська М.Ю. Дослідження класичних старожитностей Нижнього Побужжя у ХІХ столітті: історіографія питання / Надія Рижева, Маріанна Ласінська // «Емінак»: науковий щоквартальник. – 2016. – № 4 (16) (жовтень-грудень). Спецвипуск: Forum Olbicum I. Пам'яті В.В. Крапівіної / Упорядник: Н.О. Гаврилюк, О.І. Смирнов. – Київ-Миколаїв, 2016. – 339 с. – С. 327 – 335.
3	Козленко Р.О. До вивчення взаємовідносин Ольвії, сарматів і Римської імперії у другій половині I ст. н.е. / Роман Козленко // «Емінак»: науковий щоквартальник. – 2016. – № 4 (16) (жовтень-грудень). Спецвипуск: Forum Olbicum I. Пам'яті В.В. Крапівіної / Упорядник: Н.О. Гаврилюк, О.І. Смирнов. – Київ-Миколаїв, 2016. – 339 с. – С. 233 – 237.
4	Горбенко К.В. Житлово-господарський комплекс «цитаделі» городища Дикий Сад / Кирило Горбенко // «Емінак»: Науковий щоквартальник. – № 1 (13) (січень-березень). – Т. 1. – Київ-Миколаїв, 2016. – 140 с. – С. 5 – 15.
5	Смирнов О.І. До дискусії про ідентифікацію античних могильників у місті Миколаєві (на

	прикладі могильника «Олександрівський» і «Старофлотські казарми») / Олександр Смирнов // «Емінак»: науковий щоквартальник. – 2016. – № 4 (16) (жовтень-грудень). Спецвипуск: Forum Olbicum I. Пам'яті В.В. Крапівіної / Упорядник: Н.О. Гаврилук, О.І. Смирнов. – Київ-Миколаїв, 2016. – 339 с. – С. 210 – 217.
6	Смирнов А.И., Смирнов Л.И. Курганы бронзового века у села Тузлы в верховьях Березанского лимана. / Сергей Николаевич Разумов, Александр Игоревич Смирнов, Леонид Игоревич Смирнов, Евгений Григоревич Карнаух // Stratum plus. №. 2 (2015) Archaeology and Cultural Anthropology. 2015. – 392 pp. С. 329-361.

10.3. Опубліковані за темою проекту статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України та мають ISSN, статті у закордонних журналах, що не увійшли до пп.10.1-10.2, а також англomовні тези доповідей у матеріалах міжнародних конференцій, що індексуються науково-метричними базами даних WoS або Scopus (або Index Copernicus для соціо-гуманітарних наук) та охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності, які не увійшли до п. 10.2.

Таблиця 4

№	Повні дані про статті, тези доповідей та охоронні документи з веб-адресою електронної версії; <u>позначити прізвища авторів</u> , зі списку розділу 13
	Горбенко К.В. Особливості фортифікації городища Дикий Сад / Кирило Горбенко // Воєнна історія. Науково – популярний журнал. – 4-6 (70-72). – Київ. – 2013 р. С. 62 – 68.
	Горбенко К.В. Городище Дикий Сад як контактна територія чорноморського регіону рубежу II–I тис. до н.е. / Горбенко К. В. // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. / Випуск 3.37 (105). – (Серія «Історичні науки». – Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2014. – 216 с. – С. 7 – 13.
	Горбенко К.В., Козленко Р.О. Символи лінійної писемності Б з колекції матеріальних предметів городища Дикий Сад / Горбенко К.В., Козленко Р.О. // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки : збірник наукових праць / ред. М. М. Шитюк. – Випуск 3.38 (110). Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2014. – 200 с. – С. 7 – 12. (співавтор Р. О. Козленко).
	Горбенко К.В. Розкопки городища «Дикий Сад» і створення археологічного музею під відкритим небом / Кирило Горбенко // Науковий щоквартальник «Емінак». № 1-2 (8) (січень-червень). – Київ-Миколаїв, 2014. – 101 с. – С. 5 – 12.
	Gorbenko Kirilo. Nowe badania archeologiczne na grodzisku Dziki Sad z konca epoki brazu / Kiryl W. Gorbenko // BADANIA ARCHEOLOGICZNE W POLSCE SRODKOWOSCHODNIEJ, ZACHODNIEJ BIALORUSI I UKRAINIE W ROKU 2014: Streszczenia referatow XXXI Konferencje / pod redakcja: Anny Zakoscielnej. INSTYTUT ARCHEOLOGII UMCS W LUBLINIE MUZEUM LUBELSKIE W LUBLINIE. – Lublin, 2015. – P. 32 – 33.
	Gorbenko Kirilo. Nowe badania archeologiczne na terenie grodziska Dziki Sad w 2015 r. / Kirylo Gorbenko // BADANIA ARCHEOLOGICZNE W POLSCE SRODKOWOSCHODNIEJ, ZACHODNIEJ BIALORUSI I UKRAINIE W ROKU 2015: Streszczenia referatow XXXII Konferencje / pod redakcja: Anny Zakoscielnej. INSTYTUT ARCHEOLOGII UMCS W LUBLINIE MUZEUM LUBELSKIE W LUBLINIE. – Lublin, 2016. – P. 24.
	Gorbenko Kirilo. Badania grodziska Dziki Sad w 2016 r. / Kirylo Gorbenko // Badania archeologiczne w Polsce srodkowowschodniej, zachodniej Bialorusi i Ukrainie w roku 2016: Streszczenia referatow XXXIII Konferencje / pod redakcja: Anny Zakoscielnej. Instytut archeologii UMCS w Lublinie muzeum lubelskie w Lublinie. – Lublin, 2017. – P. 26-27.
	Господаренко О.В. Про генуезьку присутність на території Миколаївської області: історико-географічні та археологічні зауваження / Оксана Господаренко // Емінак: науковий щоквартальник. – 2015. – № 3 (11) (липень-вересень). – С. 54-59.
	Кузовков В.В. Візантійські історики про дипломатію Східної Римської імперії у 395 - 518

	pp. //Емінак. Науковий щоквартальник. – 2015. - № 1-2 (10) (січень-червень). – С. 45 – 49.
	Смирнов Л.І. Початок курганного будівництва у Північному Причорномор'ї (на прикладі пам'яток Степового Побужжя):архітектурний та ідеологічний аспекти проблеми./ Юрій Гребенніков, Леонід Смирнов// Емінак: науковий щоквартальник. – 2015. - № 3 (11) (липень-вересень). – 98 с. С.21-31.
	Філатов Д. Археологічні дослідження поселення сабатинівської культури Розанівка I / Д. Філатов, Л. Смирнов // «Емінак» : науковий щоквартальник. – 2014. – № 3-4 (9) (липень-грудень) – С. 5-14.
	Filatow W. Dmytro. Nowe badania osady kultury Sabatinowka na stanowisku Rozaniwka I / Dmytro W. Filatow // Badania archeologiczne w Polsce srodkowowschodniej, zachodniej Bialorusi i Ukrainie w roku 2015. Instytut Archeologii UMCS w Lublinie, Muzeum Lubelskie w Lublinie. Lublin –Zamek. Polsce.2016 P-64, p 25.
	Oksana Hospodarenko. Materiały numizmatyczne ze stanowiska Dnieprowskie 2 // Badania archeologiczne w Polsce srodkowowschodniej, zachodniej Bialorusi i Ukrainie w roku 2016: Streszczenia referatów XXXIII Konferencje / pod redakcja: Anny Zakoscielnej. Instytut archeologii UMCS w Lublinie muzeum lubelskie w Lublinie. – Lublin, 2017. – P. 48-49.
	Oleksandr Smyrnow. Badania ratownicze na osadzie antycznej Welyka Koreniha III w 2016 r. // Badania archeologiczne w Polsce srodkowowschodniej, zachodniej Bialorusi i Ukrainie w roku 2016: Streszczenia referatów XXXIII Konferencje / pod redakcja: Anny Zakoscielnej. Instytut archeologii UMCS w Lublinie muzeum lubelskie w Lublinie. – Lublin, 2017. – P. 26-27.

10.4. Монографії за напрямом проекту, що опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу

Таблиця 5

	Повні дані про монографії; <u>позначити прізвища авторів</u> , зі списку розділу 13	Кількість друк. арк.
	-----	-----

Анотації українською мовою монографій навести у Додатку 2

10.5. Розділи монографій за напрямом проекту, що опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу (від 3 друкованих аркушів).

Таблиця 6

	Повні дані про розділи монографій; <u>позначити прізвища авторів</u> , зі списку розділу 13	Кількість друк. арк.
	-----	-----

Анотації українською мовою розділів монографій навести у Додатку 3

10.6. Монографії за напрямом проекту, що опубліковані мовами, які не відносяться до мов Європейського Союзу

Таблиця 7

№	Повні дані про монографії; <u>позначити прізвища авторів</u> , зі списку розділу 13	Кількість друк. арк.
1	Рижева Н.О. Південний регіон: розмаїття культурної спадщини / Регіональні особливості нерухомих пам'яток України // Під заг.ред. Грифін О.Л., Титова О.М.: видавництво Центр пам'ятокзнавства НАН України – Київ: Україна і УТОПіК, 2017. – С. 160-198	1
2	Господаренко О.В., Смирнов О.І. Італійські колонії чорноморського регіону в XIII-XV ст. // Середньовічне Подніпров'я в системі міжцивілізаційних контактів між Балтією та Чорномор'ям. Нариси. – К.: Видавець Олег Філюк, 2017. – С. 107-116.	1
3	Історія рідного краю : Миколаївщина : навчальний посібник / М. М. Шитюк (кер. авт. кол.), К. В. Горбенко, О.В. Господаренко, Р.О. Козленко, В.В. Кузовков, М.Ю. Ласінська, О.І. Рижева Н.О., Смирнов, Л.І. Смирнов, Д.В.	10

	Філатов та ін.. – Миколаїв : Іліон, 2015. – 628 с. – С. – 6-62.	
--	---	--

Анотації українською мовою монографій навести у Додатку 4

10.7. Захищено авторами проекту дисертацій кандидата наук (доктора філософії) та доктора наук

Таблиця 8

№	Дані про дисертації (автор, назва дисертації, спеціальність, науковий керівник, рік та місце захисту)
1	Кузовков В.В. «Хозарський каганат у системі міжнародних відносин (VII – X ст.)» 07.00.02. – всесвітня історія. Науковий керівник д.і.н. Бредихін А.В. (Донецьк, 2009 р.)
2	Ласінська М.Ю. «Дослідження археологічних пам'яток Нижнього Побужжя: історіографія проблеми (XIX – 30-ті роки XX ст.)» 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Науковий керівник д.і.н. Тригуб О.П. (Миколаїв, 2011 р.)

10.8. Індивідуальні гранти (стипендії), наукові стажування за кордоном, що фінансувалися за рахунок Державного бюджету України та/або закордонними організаціями (сумарна кількість місяців для керівника та 5 авторів проекту)

Таблиця 9

	ПІБ виконавців	Назва гранту	Кількість місяців	Фінансування, тис. грн.
	Господаренко Оксана Валеріївна	Італійські колонії в соціально-економічному, політичному і культурному житті Півдня України (XIII-XV ст.)	12	16 000

10.9. Кількість загальноуніверситетських наукових грантів (окрім тих, що зазначено у п. 10.8), за якими працювали автори проекту, що фінансувались закордонними організаціями (кількість грантів з відповідним посиланням на сайт чи на лист від грантодавця).

Таблиця 10

	ПІБ виконавців	Назва гранту	Замовник	Фінансування, тис. грн.
	--	---	---	----

10.10. Авторами проекту виконано госпдоговірної та грантової тематики на суму (180 тис. грн.) (з відповідним підтвердженням довідкою з бухгалтерії ВНЗ(НУ)) у рамках заявленого наукового напрямку

Таблиця 11

№	ПІБ виконавців	Назва гранту	Замовник	Фінансування, тис. грн.
	Шитюк Микола Миколайович Гребенников Юрій Спиридонович Рижева Надія Олександрівна Кузовков Володимир Володимирович Ласінська Маріанна Юріївна Смирнов Ігор Олександрович Господаренко Оксана Валеріївна Горбенко Кирило Володимирович Смирнов Олександр Ігорович Філатов Дмитро Вікторович	Етнокультурні процеси в Північному Причорномор'ї в контексті давньої та середньовічної історії Південно-Східної Європи за даними археології. Тема фундаментального дослідження № 0112U000482	МОН	180 тис. грн

11. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА ТЕМАТИКОЮ ПРОЕКТУ

Таблиця 13

№	Назви показників очікуваних результатів	Кількість
1.	Будуть опубліковані за темою проекту статті у журналах, що входять до науково-метричних баз даних WoS та/або Scopus з індексом SNIP $\geq 0,4$ (Source Normalized Impact Per Paper) (для соціо-гуманітарних наук з індексом SNIP > 0).	
2.	Будуть опубліковані за темою проекту статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України та мають ISSN, статті у закордонних журналах, що не увійшли до пп.10.1-10.2, а також англomовні тези доповідей у матеріалах міжнародних конференцій, що індексуються науково-метричними базами даних WoS або Scopus (Index Copernicus для соціо-гуманітарних наук) та охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності	56
3.	Монографії за темою проекту, що будуть опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу (друкованих аркушів)	1 (20 д.а.)
4.	Розділи монографій за темою проекту, що будуть опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу (друкованих аркушів).	
5.	Монографії за темою проекту, що будуть опубліковані мовами, які не відносяться до мов Європейського Союзу (друкованих аркушів)	1 (20 д.а.)
6.	Буде впроваджено наукові або науково-практичні результати проекту шляхом укладання господарчих договорів, продажу ліцензій, грантових угод поза межами організації-виконавця	1
7.	Буде захищено дисертації кандидата наук (доктора філософії) та доктора наук виконавцями за темою проекту	1

12. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПРОЕКТУ

Таблиця 14

Етапи роботи (рік)	Назва та зміст етапу	Обсяг фінансування етапу	Очікувані результати етапу (зазначити конкретні наукові результати та наукову і науково-технічну продукцію). Звітна документація (зазначити кількість запланованих публікацій, захистів магістерських, кандидатських та докторських дисертацій, отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності).
1 етап 2018 р.	Аналіз джерел та архівних матеріалів. Дослідження археологічних пам'яток м. Миколаєва.	300 000 грн	Очікувані результати етапу: Нові матеріальні, писемні, географічні та антропологічні джерела з історії та культури стародавнього населення Нижнього Побужжя. Стан збереженості археологічних об'єктів м. Миколаєва. Нові артефакти, що увійдуть до державного музейного фонду. Перелік та топографічні плани розташування курганів, могильників, поселень, городищ тощо, детальні інструментальні плани окремих об'єктів, оновлення даних про розміри та топографію пам'яток, уточнення площі розповсюдження культурних шарів та хронології пам'яток. Комплексний план довготривалих заходів щодо збереження археологічних пам'яток доби бронзи, античності та

			середньовіччя, підготовка найбільш знакових об'єктів до консервації та музеєфікації. Паспорти найбільш знакових об'єктів культурно-історичної спадщини регіону. Схеми туристичних маршрутів, програма для археологічного та зеленого туризму. звітна документація: кількість запланованих публікацій – 18 науковий звіт до ІА НАН України – 3 захистів магістерських робіт – 4 отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності – 3
2 етап 2019 р.	Дослідження археологічних пам'яток лівого берегу нижньої течії р. Південний Буг.	300 000 грн	Очікувані результати етапу: Стан збереженості археологічних об'єктів лівого берегу нижньої течії р. П. Буг. Нові артефакти, що увійдуть до державного музейного фонду. Перелік та топографічні плани розташування курганів, могильників, поселень, городищ тощо, детальні інструментальні плани окремих об'єктів, оновлення даних про розміри та топографію пам'яток, уточнення площі розповсюдження культурних шарів та хронології пам'яток. Комплексний план довготривалих заходів щодо збереження археологічних пам'яток доби бронзи, античності та середньовіччя, підготовка найбільш знакових об'єктів до консервації та музеєфікації. Паспорти найбільш знакових об'єктів культурно-історичної спадщини регіону. Схеми туристичних маршрутів, програма для археологічного та зеленого туризму. звітна документація: кількість запланованих публікацій – 18 науковий звіт до ІА НАН України – 3 отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності – 3
3 етап 2020 р.	Дослідження археологічних пам'яток правого берегу нижньої течії р. Південний Буг.	300 000 грн	Очікувані результати етапу: Стан збереженості археологічних об'єктів правого берегу нижньої течії р. П. Буг. Нові артефакти, що увійдуть до державного музейного фонду. Перелік та топографічні плани розташування курганів, могильників, поселень, городищ, військових таборів тощо, детальні інструментальні плани окремих об'єктів, оновлення даних про розміри та топографію пам'яток, уточнення площі розповсюдження культурних шарів та хронології пам'яток.

			Комплексний план довготривалих заходів щодо збереження археологічних пам'яток доби бронзи, античності та середньовіччя, підготовка найбільш знакових об'єктів до консервації та музеєфікації. Паспорти найбільш знакових об'єктів культурно-історичної спадщини регіону. Схеми туристичних маршрутів, програма для археологічного та зеленого туризму. звітна документація: кількість запланованих публікацій – 18 науковий звіт до ІА НАН України – 3 отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності – 3 монографія – 1 навчальні посібники – 1 довідник – 1 кандидатських дисертацій – 1
--	--	--	---

13. ВИКОНАВЦІ ПРОЕКТУ (з оплатою в межах запиту):

- доктори наук 1; кандидати наук 3;
- молоді вчені до 35 років 3, з них кандидатів --, докторів -;
- наукові працівники без ступеня 5;
- інженерно-технічні кадри: 1, допоміжний персонал 1;
- аспіранти:---; студенти 4.

Р а з о м : 13

Таблиця 15. Основні виконавці (автори) проекту* (з оплатою в межах запиту):

Дослідження виконуються на базі кафедри історії та археології та лабораторії археології та етнології

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада і місце основної роботи	Вік та дата народження
1	Горбенко Кирило Володимирович			ст. викладач кафедри історії та археології	49
2	Господаренко Оксана Валеріївна	к.і.н.	доцент	доцент кафедри історії та археології	41
3	Кузовков Володимир Володимирович	к.і.н.		доцент кафедри історії та археології	43
4	Ласінська Маріанна Юріївна	к.і.н.		доцент кафедри історії та археології	36
5	Смирнов Олександр Ігорович		магістр	ст. викладач кафедри історії та археології	36
6	Смирнов Леонід Ігорович		магістр	фахівець лабораторії археології та етнології	30

7	Козленко Роман Олександрович		магістр	фахівець лабораторії археології та етнології	29
---	------------------------------------	--	---------	---	----

*вносяться дані про основних виконавців (авторів) (до 6 осіб), окрім допоміжного персоналу та студентів.

До складу основних виконавців (авторів) проекту може входити за необхідності не більше 30 % (2 особи) дослідників, що працюють за основним місцем роботи в інших організаціях (з відповідним обґрунтуванням необхідності їх залучення до виконання проекту або досвідом попередньої співпраці – спільні проекти, публікації).

До запиту додається письмова згода основних виконавців (авторів) проекту щодо участі в ньому.

Додаток 1. Анотації українською мовою статей, що наведені у Таблиці 2

№ з/п	Назви статей та їх анотації
1	-----

Додаток 2. Анотації українською мовою монографій, що наведені у Таблиці 3

№ з/п	Назви монографій та їх анотації
1	-----

Додаток 3. Анотації українською мовою розділів монографій, що наведені у Таблиці 4

№ з/п	Назви монографій та їх анотації
1	-----

Додаток 4. Анотації українською мовою монографій, що наведені у Таблиці 7

№ з/п	Назви розділів монографій та їх анотації
1	Рижева Н.О. Південний регіон: розмаїття культурної спадщини / Регіональні особливості нерухомих пам'яток України / під. заг. ред. Гріффена Л.О., Титової О.М.; Колектив авторів: Бичковська Г.М., Гаврилюк О.Н., Гаврилюк С.В., Горькова А.О., Гріффен Л.О., Константинов В.О., Прибега Л.В., Принь О.В., Рижева Н.О., Сенченко Н.М., Титова О.М.: <i>Центр</i> пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – Київ. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2017. – 227 с. – С. 160-198. Анотація: Метою дослідження стало вирішення найбільш актуальних питань збереження нерухомих пам'яток України з урахуванням тих особливостей, якими визначаються самі пам'ятки та задачі їх збереження залежно від специфіки культурно-історичних та природних умов різних регіонів нашої країни. Видання розраховане на всіх, хто цікавиться питаннями використання пам'яток історії та культури: працівників різних закладів культури, музеєзнавців, студентів та ін.
2	Господаренко О.В., Смирнов О.І. Італійські колонії чорноморського регіону в XIII-XV ст. / Середньовічне Подніпров'я в системі міжцивілізаційних контактів між Балтією та Чорномор'ям. Нариси. Medieval Dnieper in Contact between Civilizations Baltic and Black Sea. Essay. Union Academique Internationale (MAI-IUA). – Київ 2017. С.107-117. Анотація: Чорноморський регіон протягом віків перебував у центрі міжконтинентальних торговельних зв'язків між Європою та Азією. У XIII-XIV ст. провідну роль у цих процесах відігравали італійські морські республіки – Генуя та Венеція, які, пов'язавши своєю торгівлею Середземне і Чорне море, утворили специфічну торгово-економічну зону. Археологічні пам'ятки Аджигол I, і Дніпровське II (Леріче-Ілліче) займали ключову позицію у зв'язках між Північним Причорномор'ям та Степовим Подніпров'ям. Район для поселення обрано в місці злиття Бузького та Дніпровського лиманів. Таке місце розташування давало можливість контролю над торговельними шляхами й, водночас, слугувало перевалочною базою для транзиту. Автори на підставі нових археологічних досліджень та нумізматичних матеріалів отриманих під час археологічних розкопок розглядають тезу дослідників М. Руссева та О. Мельникова про можливість існування на території пам'ятника Дніпровське-II генуезького замку Леріче.
3	Історія рідного краю : Миколаївщина : навчальний посібник / М. М. Шитюк (кер. авт. кол.), К. В. Горбенко, О.В. Господаренко, Р.О. Козленко, В.В. Кузовков, М.Ю. Ласінська, О.І. Смирнов, Л.І. Смирнов, Д.В. Філатов та ін.. – Миколаїв : Іліон, 2015. – 628 с. – С. – 6-62. Анотація: В навчальному посібнику розкрито історію Миколаївщини від сивої давнини до сучасності. Автори на основі архівних документів і матеріалів археологічних досліджень показали як зароджувалося життя в нашому краї (від епохи палеоліту до доби середньовіччя). У посібнику висвітлені матеріали з найбільш відомих археологічних пам'яток Миколаївської області (кургани, поселення, могильники, городища тощо).

